

**MISSIONERLIK TARG‘IBOTIDA USLUB VA VOSITALARNING
ZAMONAVIYLASHUVI: KIBER MAKONDA MAFKURAVIY
TAHDIDLAR**

Azamova Sitora Ayonovna

SHDPI Ijtimoiy fanlar kafedrası o‘qituvchisi

Muhammatova Marjona

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

maktagacha ta‘lim yo‘nalishi 2-kurs talabasi

Annotasiya: *Missionerlik haqida gap ketar ekan, avvalo ushbu tushunchaning lug‘aviy va istilohiy ma‘nolarini tushunib olish muhim ahamiyatga egaligini alohida qayd etish lozim. Ushbu so‘z lotin tilidagi «missio» fe‘lidan olingan bo‘lib, «yuborish», «vazifa topshirish.missioner esa “vazifani bajaruvchi” degan ma‘nolarni anglatadi. Missionerlik esa belgilanganvazifalarni hal qilishga qaratilgan nazariy va amaliy faoliyat majmuini bildiradi. Turli lug‘atlar va manbalarda missionerlikka ko‘plab ta‘riflar berilgan. Ularning deyarli barchasida maissionerlikka xos xususiyatlar tavsiflanishi barobarida, bu so‘z asosan xristian dini bilan bog‘lanadi.*

Kalit so‘zlar: *missionerlik, prozelitizm, mutaassiblik, vijdin erkinligi, diniy bag‘rikenglik, konfessiya, diniy tashkilot, sekta, firqa, oqim, yo‘nalish, mazhab*

Turli lug‘atlar va manbalarda missionerlikka ko‘plab ta‘riflar berilgan. Ularning deyarli barchasida missionerlikka xos xususiyatlar tavsiflanishi barobarida, bu so‘z asosan xristian dini bilan bog‘lanadi. Jumladan, har yili qayta nashr etiladigan «World Book» (“Jahon kitobi”) ensiklopediyasida “Missioner biror diniy guruh tomonidan boshqalarni o‘z diniga targ‘ib qilish va kiritish uchun yuborilgan inson”,-degan fikr qayd etilgan. 2005 yilda Moskvada nashr etilgan “Kirill va Mefodiyning katta ensiklopediyasi”da esa «Missionerlik biror diniy birlashma vakillarining o‘z e‘tiqodini boshqa din vakillari orasida yoyish

harakati», -degan ta'rif keltirilgan. Umuman olganda, turli lug'atlar va manbalarda bayon etilgan ta'riflar bib-biriga juda yaqin va o'xshash bo'lib, ularga tayangan holda quyidagi xulosani chiqarish mumkin missionerlik - bir dinga e'tiqod qiluvchi xalqlar orasida boshqa bir dinni targ'ib qilishni anglatadi. Missionerlarning asosiy maqsadi ma'lum davlatlarda o'zlariga tarafdorlarni ko'proq yig'ish, ular orasida g'arbona, xristian hayotini targ'ib qilish va shu orqali jamiyatda xayrixoh bo'lgan guruhlarini shakllantirishdir. Ushbu maqsadga erishish uchun xristian missionerlari tomonidan ko'p yillik dasturlar ishlab chiqilgan. SHunday loyihalardan eng yirigi bu «10x40 OYNA» rejasidir. Rejaga binoan xristian missionerlari injillashtirish faoliyatida asosan shimoliy kenglikning 10 va janubiy uzunlikning 40-darajalari orasida joylashgan hududlarga alohida ahamiyat beradilardlarda foydalanilishi haqidagi xulosaning o'rinli ekanini ko'rsatadi. Uzoqni ko'zlab, g'arazli geosiyosiy maqsadlarga erishishni niyat qilgan kuchlar tomonidan ushbu hududga xos xususiyatlar juda ham chuqur o'rganib chiqilgan, bu haqda bir qator risolalar va missionerlar uchun qo'llanmalar ishlab chiqilgan. Ularning orasida «10x40 OYNA»ga kiruvchi mamlakatlarning o'ziga xos xususiyatlari, aholisining dini, turmush tarzi, missionerlik faoliyatini olib borishda nimalarga e'tibor berilishi lozimligi haqida batafsil ma'lumotlar keltirilgan Patrik Djonstounning «Dunyo operatsiyasi» risolasi alohida e'tiborga molik. Missionerlik harakatini eng ko'p olib boradiganlar, hozirgi kunda, bu «Iegov shohidlari» diniy tashkiloti vakillaridir. Ularning vakillarini jamoat joylarida, xiyobon va mahallalarda ochiqdan-ochiq missionerlik ruhida adabiyotlarini tarqatishlarini kuzatish mumkin. Missionerlik bilan faol shug'ullanuvchi «Iegov shohidlari» sektasida ta'sir etish mexanizmlari aniq va lo'nda qilib ishlangan. Bu yo'nalish 19-asrning 70-yillarida AQSHda vujudga kelgan. Bugungi kunda jahonning turli mamlakatlarida 100 ga yaqin bo'linmalariga ega. Bu tashkilot qat'iy markazlashgan bo'lib, uning boshqaruvchi raisi cheklanmagan hokimiyatga ega. YUqoridan pastga ko'rsatmalar va adabiyotlar, pastdan yuqoriga hisobotlar yuborib turiladi. «Iegov shohidlari» o'zining matbuot organiga ega. «Posbon minora», «Uyg'on». Bu jurnallar jahon

xalqlarining 160 dan ziyod tilida nashr qilinib, dunyoning turli burchaklarida tarqatiladi. Ularning tarqatayotgan adabiyotlari didli, rangli va chiroyli manzaralar bilan tasvirlangan. «Jalb etuvchilar»ning ovoz ohanglari tinchlantiruvchi va mehrlil sado etadi. Mutaxassislarining aytishicha, «Ilego shohidlari» sektasi a'zolari jalb etishning 86 xil usulidan foydalanar ekanlar. Ular ko'pincha quyidagi turdagi kishilarni o'z ta'sir doiralari olishga urinadilar.-birinchi va to'rtinchi kurs talabalari;-keksalar ayniqsa, endigina nafaqaga chiqqanlar va yolg'iz qariyalar;-o'z o'rnini topishga intilayotgan o'smirlar;-kuchli stressni (kasallik, yaqin odamining vafoti, ajralish va x.k.) boshidan kechirayotganlar;-qochoqlar va ishsizlar Yana bir missionerlik harakati bilan shug'ullanayotgan diniy tashkilot «To'liq injil xristian cherkovi»dir. Ular ba'zi ibodat uylarida o'zbek tilida ibodatlarini olib bormoqdalar, moddiy yordam ko'rsatish orqali o'z dinlariga da'vat qilishga harakat qilmoqdalar. Missionerlik faoliyatining eng cho'qqisi bu prozelitizm. Prozelitizmi-bu to'g'ridan-to'g'ri biron bir dinga ishongan fuqaroni majburan o'z dinidan voz kechishi va o'zga dinni qabul qilishga majbur qilishdan iborat. Missionerlik qonun orqali ta'qib qilinib turiladi: Missionerlar maqsadlarini amalga oshirishda turli xil uslublardan keng foydalanishadi. Ma'rifat tarqatish, tibbiy yordam ko'rsatish, yoshlarni jalb qiladigan o'quv markazlari tashkillashtirish, radio, televideniya va bolalar uchun mo'ljallangan rasmlil jurnallar nashr etish ularning asosiy targ'ibot yo'nalishlari sanaladi. Missionerlarning birgina oqimi sanalgan adventistlar bir yuz sakson to'rt mamlakatda 22 000 dan ortiq cherkov, 5000 dan ortiq o'quv markazlari, 50 ta nashriyot, 160 ta kasalxonaga ega. Bundan tashqari 170 dan ortiq tilda missionerlik adabiyotlarini chop etadilar. Dunyodagi umumiy missionerlarning 2/3 qismini katolik missionerlari tashkil etadi. Katoliklik va protestantlikda missionerlik bilan shug'ullanish har bir masihiyning burchi darajasiga ko'tarilgan. Shuningdek, missionerlar o'zlari faoliyat yuritmoqchi bo'lgan hudud aholisi diniy e'tiqodi, ularning ijtimoiy muammolari haqida ma'lumot olishlari uchun o'z tadqiqot markazlariga ham egalar. Missionerlar bugungi kunda xohlagan tilda va adadda o'z diniy adabiyotlarini chop eta olishlari mumkinligi

ham ularning imkoniyatlari naqadar keng va kuchli ekanini ko'rsatadi. Ular har bir Yurtning tub aholisi uchun, o'sha xalqning sonidan ham ziyod tirajda kitob chiqarishlariga guvoh bo'lishimiz mumkin. Misol tariqasida keltiradigan bo'lsak, rus tilida chop etilgan "Injil" kitobi bir chop etilishda 164 mln nus'hada nashr etilgan. O'zbek tilidagi missionerlikka targ'ib qiluvchi kitobcha esa, bir chop etilishda 50 mln.dan ko'p nus'hada nashr etilgan. Buni O'zbekiston aholisi soniga nisbatan olib qarasak, hali tug'ilmagan farzandlar uchun ham kitoblar nashrdan chiqarilib, tayyor holga keltirilgan deyish mumkin. O'zbekiston Respublikasida vijdon erkinligi qonunan kafolatlangan. Har bir fuqaro xohlagan diniga e'tiqod qilishi mumkin. Davlat va diniy tashkilotlar bir-biridan ajratilgan. Shu bilan birga diniy konfessiyalar o'rtasidagi tinchlik, totuvlik va daxlsizlikni ta'minlash maqsadida prozelitizm (bir diniy konfessiyadagi dindorlarni boshqasiga kiritishga qatilgan xatti-harakatlar) va har qanday missionerlik faoliyati qonunan man etilgan. Adabiyotlarni olib kirish va tarqatish ko'pincha mavjud qonunlarga zid ravishda amalga oshiriladi. Masalan, Tojikistonda protestant diniy adabiyotlarini tarqatish bilan Ukrainadan kelgan "Din so'zi" nomli tashkilot shug'ullanadi. Ushbu tashkilot Tojikistonda Bibliya yilini e'lon qilgani va har bir protestantga kamida bitta boshqa din vakilini Bibliya bilan tanishtirishni vazifa qilib qo'ygani bu yo'ldagi harakatlar aniq maqsadlarga qaratilgan holda tashkil etilayotganini ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik. - Toshkent, «Navro'z» nashriyoti, 2019. – 264 b.
2. Raximdjano D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O'quv qo'llanma. - T.: «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. – 304 b.
3. Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: OOO«Complexprint», 2020. – 198 b.
4. Kamilov D. Dinshunoslik. O'quv qo'llanma. – T.: Lesson Press, 2021. – 128 b.
5. Nurillaevich O. B. et al. Factors Of The Formation Of Ecological Culture In The Education And Training System //Journal of Pharmaceutical Negative

- Results. – 2022. – C. 984-989.
6. Omonov B. N., Ochilova G. A., Azamova S. A. SPECIFIC CHARACTERISTICS OF THE ECOLOGICAL ENVIRONMENT IN UZBEKISTAN //World of Scientific news in Science. – 2023. – T. 1. – №. 3. – C. 15-28.
7. Shakhrisabz A. S. A. THE USE OF THE SCIENTIFIC HERITAGE OF ORIENTAL SCIENTISTS IN THE FORMATION OF ECOLOGICAL CULTURE AMONG SCHOOLCHILDREN IN THE CONTEXT OF ECOLOGICAL GLOBALIZATION //International Scientific and Current Research Conferences. – 2024. – C. 94-97.
8. Shakhrisabz A. S. A. THE USE OF THE SCIENTIFIC HERITAGE OF ORIENTAL SCIENTISTS IN THE FORMATION OF ECOLOGICAL CULTURE AMONG SCHOOLCHILDREN IN THE CONTEXT OF ECOLOGICAL GLOBALIZATION //International Scientific and Current Research Conferences. – 2024. – C. 94-97.
9. Ayonovna A. S. et al. GLOBALLASHUV DAVRIDA EKOLOGIK MUAMMOLARVA ULARNING YECHIMI //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2024. – T. 12. – №. 1. – C. 20-24.
10. Ayonovna A. S. et al. GLOBALLASHUV DAVRIDA EKOLOGIK MUAMMOLARVA ULARNING YECHIMI //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2024. – T. 12. – №. 1. – C. 20-24.
11. Ayonovna A. S. et al. GLOBALLASHUV DAVRIDA EKOLOGIK MUAMMOLARVA ULARNING YECHIMI //Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. – 2024. – T. 12. – №. 1. – C. 20-24.
12. Azamova S. A. PROBLEMS OF FORMATION OF ECOLOGICAL CULTURE IN THE CONTEXT OF ECOLOGICAL GLOBALIZATION //BEST JOURNAL OF INNOVATION IN SCIENCE, RESEARCH AND DEVELOPMENT. – 2024. – T. 3. – №. 5. – C. 743-749.
13. Azamova S. UMUMTA'LIM MAKTAB O 'QUVCHILARIDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHNING USUL VA

VOSITALARI //Interpretation and researches. – 2024.

14. Azamova S. EKOLOGIK TA'LIM VA TARBIYANING RIVOJLANISH
BOSQICHLARI //Talqin va tadqiqotlar. – 2024. – T. 1. – №. 1.